

Sporen van Transcendentie

9

Petra Bolhuis
Maieutiek najaar
2021

1

Vorbij de metafysica

- **Het Absolute** en **het ik** zijn beide verdwenen als laatste grond der dingen.
- Met andere woorden achter elke zekerstelling is weer een vraag naar wat daarachter dan is of kan zijn.
- Het levert oneindige regressie op, of contingentie. Dat kan betekenen dat alle vaste grond gaat schuiven.

Transcendentie_Maieutiek_college_9

2

Ook grenzen aan de metafysica

- Het kennen van 'het ding an sich' is onmogelijk,
- Het formele denken is niet vruchtbaar,
- Metafysica kan alleen bestaan als existentiële filosofie.

Transcendentie_Maieutiek_college_9

3

Immanent en transcendent

Transcendent betekent iets buiten de wereld van ons bewustzijn/waarnemen.

Immanent is wat in de wereld /ons bewustzijn aanwezig is. (Spinoza, God= natuur en Hegel met zijn Geest die de wereld schept en daarin aanwezig is.)

Sporen van Transcendentie suggereert dat delen van het transcendente immanent zijn in het bewustzijn of in de wereld.

Transcendentie_Maieutiek_college_9

4

Jaspers zoekt ruimte

"Het zijn kan in geen weten, dat zich tot de voorwerpelijk-immanente wereld beperkt, verworven worden." (blz. 81) Transcendentie kan niet meer rusten op een speculatieve metafysica die boven- of buiten wereldlijke systemen kent die op de verschijnselen van alle dag worden toegepast. Wetenschap heeft dat systeem onttoverd en nu moeten we door naar een nieuwe metafysica.

Transcendentie_Maieutiek_college_9

5

Transcendentie

Het lezen van chiffrén valt wellicht het meest samen met wat Arendt denken en verruimde denkwijze noemt.

Dat is ín jezelf begrijpen, langzaam, niet op effectiviteit gericht en niet te verantwoorden met doelen of kennis. Je laat je raken, staat open naar en luistert. Er komt iets van buitenaf wat je raakt, wat je verder brengt, of voorlopig alleen maar buiten jezelf. Maar als je in jezelf niet verder komt, is dat ook een opening naar een weg.

Transcendentie_Maieutiek_college_9

6

Chiffren als iets transcendent

De schipbreuk van kennis en zelfkennis heeft iets externs nodig om verder te komen.

De openheid kan beschreven worden als luisteren naar het subjectieve onbewuste of de persoonlijke intuïtie zijn.

Voor Jaspers is het een gegeven dat er iets **buiten het subject** is, waar een subject zich voor kan openstellen.

Transcendentie_Maieutiek_college_9

7

Chiffren als iets subjectiefs

Terwijl het voor Jaspers een gegeven is dat er iets **buiten het subject** is, waar een subject zich voor kan openstellen is dat geen algemeen kenbare waarheid .

Hoe een subject een chiffre – deel van iets buiten hem of haar- woorden of daden geeft is uiterst tijd- en context gebonden en ook zeer persoonlijk.

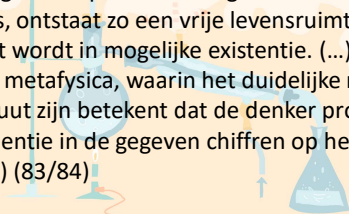

Transcendentie_Maieutiek_college_9

8

Negatieve metafysica

Metafysica als aan de mogelijke existentie appellerende filosofie (...) tussen wereld, existentie en transcendentie als positieve noties enerzijds, en begrenzing en schipbreuk als negatieve noties anderzijds, ontstaat zo een vrije levensruimte die uitgedrukt wordt in mogelijke existentie. (...) een negatieve metafysica, waarin het duidelijke niet-weten van absoluut zijn betekent dat de denker probeert de transcendentie in de gegeven chiffren op het spoor te komen(...) (83/84)

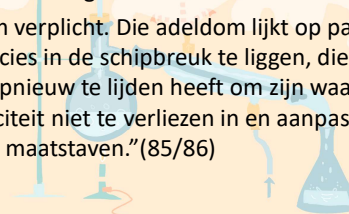
Transcendentie_Maieutiek_college_9

9

Menselijke waardigheid

Jaspers kiest voor wijsgerig geloof. Wijsgerig want er wordt (naar vermogen) een redelijke verantwoording gevraagd. Geloof omdat het over de grenzen van de rationaliteit heengaat.

“Adeldom verplicht. Die adeldom lijkt op paradoxale wijze precies in de schipbreuk te liggen, die de mens telkens opnieuw te lijden heeft om zijn waardigheid en authenticiteit niet te verliezen in en aanpassing aan de wereldse maatstaven.”(85/86)

Transcendentie_Maieutiek_college_9

10

chiffren

Wat hoor je dan tot je spreken in die geheimtaal?

- Religies zullen het beschrijven als God,
- Natuurreligies als geesten, natuur of energievelden,
- Maar misschien is het wel de materialiteit zelf.

Het loslaten van het inkaderen op voorhand, is hier noodzakelijk. Tegelijkertijd is het een deel van dát wat we nodig hebben om ons in de existentie te oriënteren.

Transcendentie_Maieutiek_college_9

11